

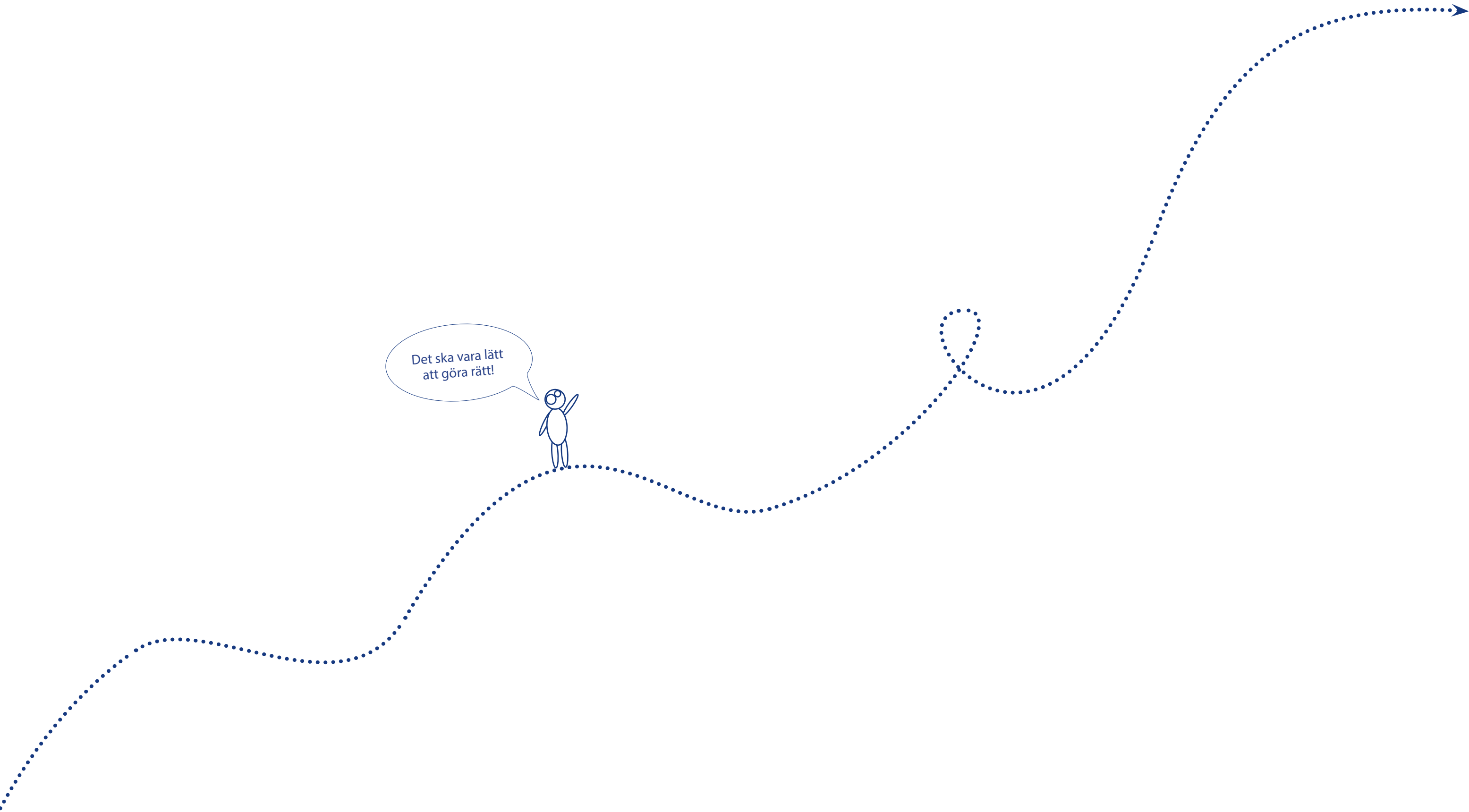
Kristianstads
kommun

Kristianstads kommun

Kemikalieplan 2022-2026

Antagen i Kommunfullmäktige 2022-03-08

Det ska vara lätt
att göra rätt!

A decorative dotted line graphic in dark blue, starting from the top left, curving down and right, then curving down and left, ending in an arrowhead pointing right at the bottom right of the page.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	6
Introduktion	7
Dokumentets uppbyggnad	10
Bakgrundsdel	11
Kemiska ämnen i vår närmiljö	12
Överblick gällande lagstiftning	15
Målområden efter kommunens ansvar	19
Åtgärdsstrategi	23
Uppföljning och kommunikation	38
Bilaga 1 - Ordlista	48
Bilaga 2 - Fördjupad lagstiftning	50

Författare:

Kajsa Aldman och Selina Malik

Illustrationer:

Kajsa Aldman och Selina Malik, om inget annat nämns.

Foton:

Selina Malik

Sammanfattning

Kemikalier och plast finns överallt i vår omgivning och vi stöter på dem i vår vardag i allt ifrån tvål till elektronik, kläder och mat. Vissa av dessa kemikalier är helt ofarliga, medan andra kan skapa stora risker för hälsa och miljö. Barn är en extra känslig målgrupp då deras kroppar inte är färdigutvecklade och de i regel får i sig mer kemikalier per kilo än en vuxen.

Som kommun har Kristianstad ett stort ansvar i arbetet med att förbygga risker av kemikalier och plast samt att minimera utsläpp till naturen. Kommunen kan arbeta med dessa frågor genom exempelvis upphandling, tillsyn och användning av produkter/material och bör vara en förebild för kommunens medborgare.

I den lokala kemikalieplanen 2022-2026 för Kristianstads kommun utgår arbetet

från att bidra till uppfyllnad av gällande lagstiftning, nationella mål och internationella överenskommelser. Genom flertalet workshops har fyra målområden identifierats: Upphandling och inköp, användning av kemikalier i kommunen, tillsyn och kontroll samt barns exponering. Med utgångspunkt i dessa målområden har sedan 21 stycken åtgärder tagit fram med fokus på att skapa smarta och kostnadseffektiva åtgärder.

Samtliga förvaltningar är berörda av åtgärderna då alla på något sätt har kontakt med kemikalier i sina verksamheter.

En plan för uppföljning, implementering och kommunikation har också tagits fram för att säkerställa efterlevnaden av åtgärderna framöver samt ansvarsfördelningen internt i organisationen.

Introduktion

Allting i världen består av kemiska ämnen som till vardags även kan kallas för kemikalier. Kemikalier är tillverkade eller utvunna av människor och har varit en stor drivkraft för den industriella utvecklingen och är idag en avgörande faktor för att vi ska kunna leva som vi gör. Vissa av dessa kemikalier kan vara skadliga för hälsa och miljö. De finns i allt från kläderna vi bär, diskmedlet vi använder till färgen vi målar med och datorn vi skriver på.

I takt med ökad kemikalieanvändning har ämnen spridits runt om på jorden - långt ifrån sin ursprungskälla. Idag hittas bland annat mikroplaster i fiskar i havet, flamskyddsmedel i sälar på Arktis och PCB i bröstmjölk hos människor. Det är därför av stor vikt att vi funderar över användningen av kemikalier och aktivt arbetar med att minska den negativa påverkan som de kan ha.

Långt ifrån alla kemiska produkter innehåller ämnen med skadliga egenskaper för människa eller miljö. I denna kemikalieplan är det underförstått att det är farliga ämnen, eller ämnen som misstänks ha farliga egenskaper, som avses. De egenskaper som avgör om kemikalier anses farliga är:

- huruvida de bryts ned i naturen (persistens)
- anrikas i människor eller djur (bioackumulation)
- är giftiga (toxicitet)

Ytterligare farliga egenskaper är:

- cancerframkallande (cancerogena)
- muterande (mutagena)
- reproduktionsstörande
- hormonstörande

Syfte

Syftet med denna kemikalieplan är att identifiera åtgärdsområden där fler insatser behövs för att minska kommunkoncernens kemikaliebelastning och bidra till att nå målet om en giftfri miljö och Agenda 2030. Målet med kemikalieplanen är att bidra till ett systematiskt arbete med kemikalier och att minska förekomsten och användningen av farliga ämnen i kommunens organisation samt att sprida kunskap i och utanför kommunens organisation.

Avgränsningar

Kemikalieplanen är begränsad till de områden som Kristianstads kommun har rådighet över. Kemikalieplanen gäller kommunens egna verksamheter. I de fall kommunen inte har rådighet är en viktig uppgift att påverka andra aktörer genom informationsinsatser och samarbete, för att lyfta frågan på regional och nationell nivå. Med Kristianstad kommun avses alla kommunala förvaltningar.

En annan avgränsning är att kemikalieplanens avfallsfokus är på förebyggande insatser för att inte överlappa med avfallsplanens åtgärder.

I många leksaker finns farliga ämnen som bör undvikas i barns närmiljöer så som PVC i plast och tungmetaller i färger. Bilden visar olika leksaker uppställda mot en grå bakgrund.

Kemikalieplanens koppling till styrdokument

Kemikalieplanen kopplar till flertalet av kommunens styrdokument. Detta gäller bland annat *Miljömålsprogrammet*, *Strategisk färdplan*, *Avfallsplanen*, *Riktlinjer för upphandling* med flera. Flera av dessa går ut 2020 och framtagandeprocessen för nya styrdokument är påbörjad. De kommande styrdokumenterna kommer kopplas till kemikalieplanen framöver.

Handlingsplanen för kemikaliesmart förskola och barnmiljöer togs fram och antogs i Barn- och utbildningsnämnden och Tekniska nämnden 2017-04-04. Enligt handlingsplanen ska krav på kemiska produkter, kosmetiska och hygieniska produkter och livsmedel ställas med särskilt fokus på byggvaror, inredning, textilier och sovdrassar, elektriska och elektroniska produkter som ska användas i rum som barn vistas mycket i på förskolan, lek-, hobby- och idrottsmaterial samt varor som kommer i kontakt med livsmedel.

Kommunens roll

Kristianstads kommun har ett brett ansvar i kemikalieproblematiken: som konsument och användare av kemikalier, planerare och utformare av den fysiska miljön, tillsynsmyndighet samt som föredöme för våra kommuninvånare. I kemikalieplanen läggs fokus på kommunens olika ansvarsområden där kommunen i sin roll har ett specifikt ansvar.

Krav vid upphandling och inköp

Kommunens roll som konsument. Kristianstad kommun köper årligen in produkter och tjänster för ca 1 miljard kronor. Detta innebär att kommunen i sin roll som konsument kan påverka marknadens utbud och efterfrågan.

Användning av kemiska produkter i kommunens verksamheter

Hur använder vi de kemiska produkter som vi köpt in? Hur förvaras dem och vilka mängder går åt? Vilka material planerar vi att använda

i vår fysiska miljö? Detta är några frågor som vi beaktar i vår roll som konsument och planerare samt utformare av fysisk miljö. I denna roll lägger vi ett särskilt fokus kring:

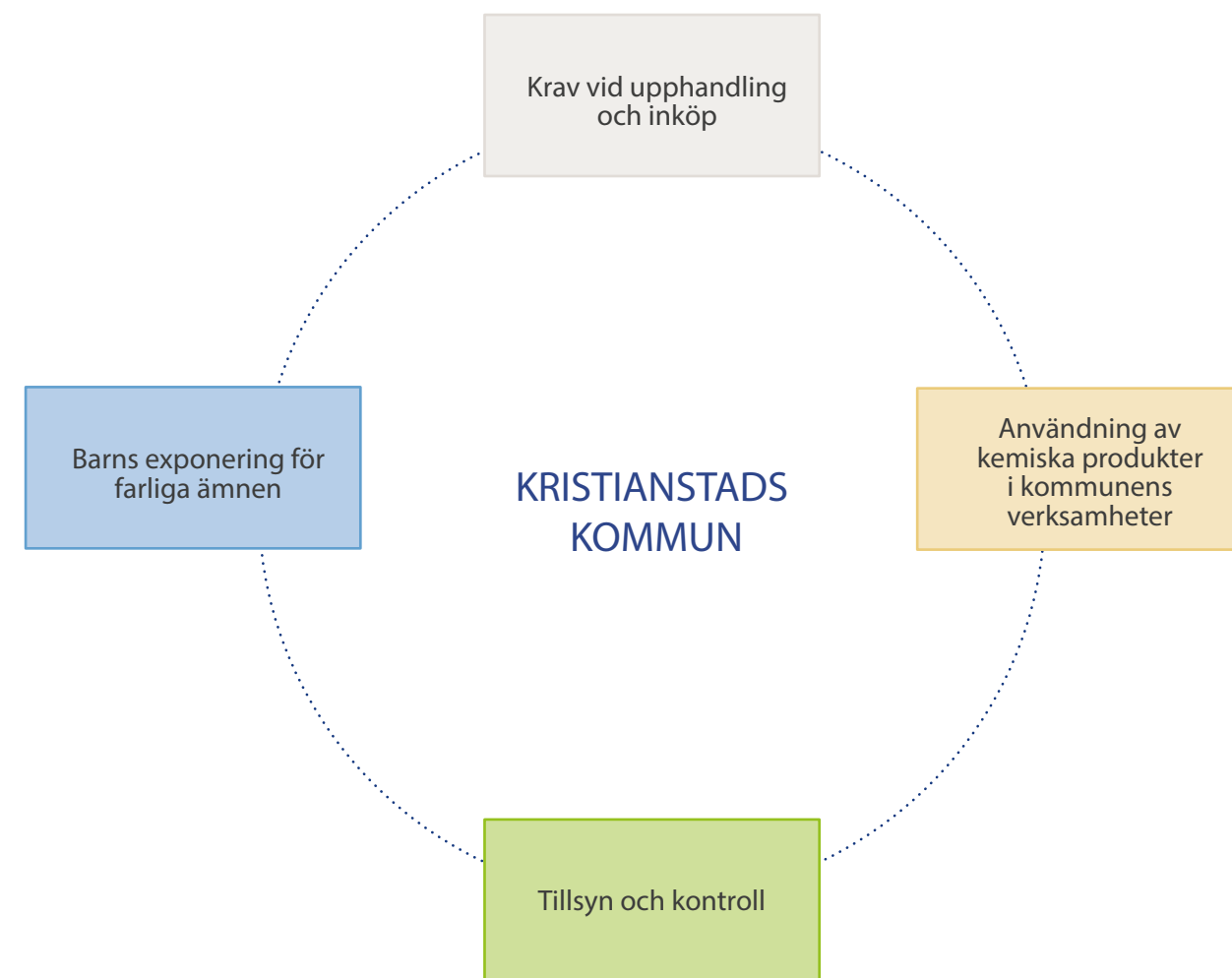
- Användning av kemiska produkter
- Kemikalier i bygg- och anläggningsmaterial
- Markanvändning och skötsel

Tillsyn och kontroll

Kommunens roll som myndighetsutövare genom tillsyn och kontroll. Här har kommunen ett särskilt ansvar och verkställer att våra lagar följs för människors säkerhet och miljön.

Barns exponering för farliga ämnen

Under detta ansvarsområde riktas särskilt fokus på hur kommunen kan motverka att barn exponeras för farliga ämnen i den närmiljö kommunen ansvarar för. Kommunen har ett synnerligen viktigt ansvar för barns exponering för farliga ämnen. Kommunen bedriver barnomsorg som ska vara säker och kommunen äger fastigheterna som barnen vistas i stora delar av sin dag.

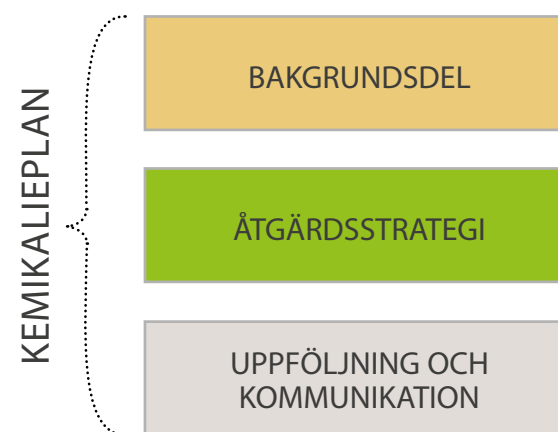

Dokumentets uppbyggnad

Kemikalieplanen består av tre delar:

- En bakgrundsdel som beskriver de utmaningar som vi har samt målområden baserade på kommunens olika ansvar och roller.
- En åtgärdsstrategi med samma målområden som beskriver vilka åtgärder som kommunen ska arbeta med under de kommande åren.
- En uppföljning och kommunikationsdel som beskriver hur arbetet med kemikalieplanen ska fortskrida i framtiden, hur arbetet ska följas upp och hur arbetet med åtgärderna ska kommuniceras.

KEMIKALIEPLAN

Bakgrundsdel

För att förstå mer om varför arbete med kemikalier är viktigt ger denna bakgrundsdel en generell genomgång av problematiken med kemikalier i vår omgivning.

Från globalt till lokalt

Agenda 2030

Den 25 september 2015 enades FNs generalförsamling om nya mål för hållbar utveckling i världen - Agenda 2030. Agendan innehåller 17 mål, 169 delmål och 193 länder har förbundit sig att arbeta för att uppnå målen och därigenom mot en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld. Kommuner anses ha en mycket viktig roll i arbetet med Agenda 2030 och även om kemikaliefrågan inte har ett eget mål har hantering och användning av kemikalier en stor betydelse för flertalet av både delmål och mål inom agendan.

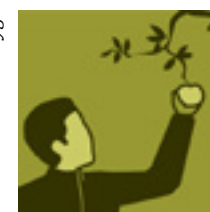
Illustration: Jerker Lokrantz/Azote

Det nationella miljö kvalitetsmålet:
Giftfri miljö och Generationsmålet

Giftfri Miljö är ett av våra 16 nationella miljömål till 2030. Målet säger:

“Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.”

Illustration: Tobias Flygar

När det nationella målet följdes upp under 2017 bedömdes det varken att målet skulle nås till 2020 eller att något av de åtta etappmålen kring farliga ämnen kommer uppnås. Det finns med andra ord ett stort behov av att arbeta med dessa frågor på både nationell, regional och lokal nivå.

Generationsmålet:

“Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

Illustration: Tobias Flygar

Generationsmålet visar på den samhällsomställning som krävs för att vi ska kunna lämna över ett samhälle till kommande generationer där de stora miljöproblemen är lösta till kommande generationer. För att nå dit krävs politiska beslut och åtgärder i Sverige, EU och internationella sammanhang. Generationsmålet lägger ett särskilt fokus på vår konsumtion och livsstil och den förändring som behöver ske för att den ska bli mer hållbar. Här behöver kommunen som offentlig sektor gå före och visa samhällsomställningen till en mer hållbar livsstil.

Generationsmålet visar på den samhällsomställning som krävs för att vi ska kunna lämna över ett samhälle till kommande generationer där de stora miljöproblemen är lösta till kommande generationer. För att nå dit krävs politiska beslut och åtgärder i Sverige, EU och internationella sammanhang. Generationsmålet lägger ett särskilt fokus på vår konsumtion och livsstil och den förändring som behöver ske för att den ska bli mer hållbar. Här behöver kommunen som offentlig sektor gå före och visa samhällsomställningen till en mer hållbar livsstil.

Kemiska ämnen i vår närmiljö

Kemikalier används i stor utsträckning i alla sektorer av samhället vilket leder till att kemikalierester sprids till luft, vatten och mark vilket kan påverka hälsa och miljö. Kunskapen kring hur kemikalier påverkar hälsan är fortfarande begränsad och i vissa fall obefintlig. Dock visar flera studier att kemikalierna i vår vardag kan påverka risken att utveckla allergier, diabetes typ II och fortplantningsproblem. Även ofarliga, eller mindre farliga ämnen kan i kombination med andra kemikalier reagera på ett oförutsägbart sätt och på så sätt ge upphov till en så kallad cocktaileffekt. Detta är ett område vi vet lite om och som det krävs mer forskning kring. Det är därför av stor vikt att utgå från försiktighetsprincipen (läs mer i avsnitt om lagstiftning) vid beslut kring, och användning av kemikalier i allmänhet.

Kemikalier har genom historien visat sig påverka både ozonskiktet, fortplantning för djur samt anrikas i växter, och mängden av olika ämnen ökar hela tiden trots att kunskapen är om effekterna begränsad. Kemikalier kan ha både en direkt giftig egenskap eller vara giftig vid exponering under längre tid.

Cocktaileffekten

I många fall vet vi riskerna kopplade till specifika ämnen men inte hur de kan interagera med andra kemikalier i luft/natur/miljö och på så sätt orsaka skada på miljö och hälsa. Cocktaileffekten kallas det när en blandning av kemikalier blir farligare än summan av enskilda ämnenas farlighet.

Illustration visar ett cocktailglas där flera olika kemiska ämnen adderas och resulterar i ett stort frågetecken.

Fördjupning: Plast

Plast har många fördelar som material, exempelvis är det formbart, rostas inte, är slitstarkt, resurseffektivt, väger lite och kan vara både mjukt och hårt. Plast har dock också påverkan på miljön och hälsan i såväl produktion som i användning, avfalls- och nedbrytningsfaserna.

Plast består vanligtvis av en eller flera polymerer med tillsatta additiv (kemikalier) för att få önskad karaktär och önskade egenskaper. Additiv kan vara färgämnen, mjukgörare, flamskyddsmedel, värme- och UV-stabilisatorer, biocider och fyllmedel. Plastens polymerer består av mindre komponenter, så kallade monomerer, och kan ha ett fossilt eller förnyelsebart ursprung. Majoriteten av plasten som produceras idag har ett fossilt ursprung men oavsett ursprung har samtliga plaster tillsatta kemikalier som kan frisläppas vid nedbrytning, även den plast som klassas som biologiskt nedbrytbar.

Mikroplast

Mikroplast delas ofta upp i två grupper: primär och sekundär mikroplast. Primär mikroplast tillverkas redan från början som små partiklar eller pellets. Pellets används som råmaterial vid tillverkning av plastprodukter. Plastkorn och partiklar i andra former tillsätts i kosmetika och hygienartiklar.

Sekundär mikroplast bildas oavsiktligt när plastmaterial slits och plastpartiklar frigörs exempelvis när syntetiska kläder (polyester, akryl eller polyamid) tvättas, eller när

plastföremål succesivt bryts ner till mindre och mindre bitar i miljön exempelvis till följd av nedskräpning.

Naturvårdsverket har i sina utredningar använt en bred beskrivning av mikroplast som omfattat partiklar (fibrer eller andra former) med ursprung från av människan tillverkade polymerer från råolja alternativt från bioplast. Även partiklar från icke-syntetiska polymerer som naturgummi och polymermodifierad bitumen har medtagits. Några av de viktigaste utsläppskällorna till mikroplast är industriell produktion och hantering av primärplast, väg- och däckslitage, konstgräsplaner, textiltvätt, båtbottfärg och nedskräpning.

Plastens miljöpåverkan

När plast hamnar på fel ställen, så som i naturen eller i människokroppen uppstår problem. Ett av vår tids största miljöproblem är nedskräpningen av plast, både makro- och mikroplaster. Problematiken med mikroplaster i vattenmiljön har under en tioårsperiod kommit att diskuteras alltmer såväl i vetenskapliga sammanhang som i allmänna media. Mängden plasticskräp i haven är stort och man talar idag om hela "kontinenter" av plast som förs samman under inverkan av havsströmmarna och om att mängden plast i haven om några årtionden befaras bli större än mängden fisk. Kommunen behöver i denna fråga vara en tydlig offentlig förebild i arbetet med att minska både utsläppen från själva källan och förebygga uppkomsten av plastnedskräpning samt läckage från infrastruktur.

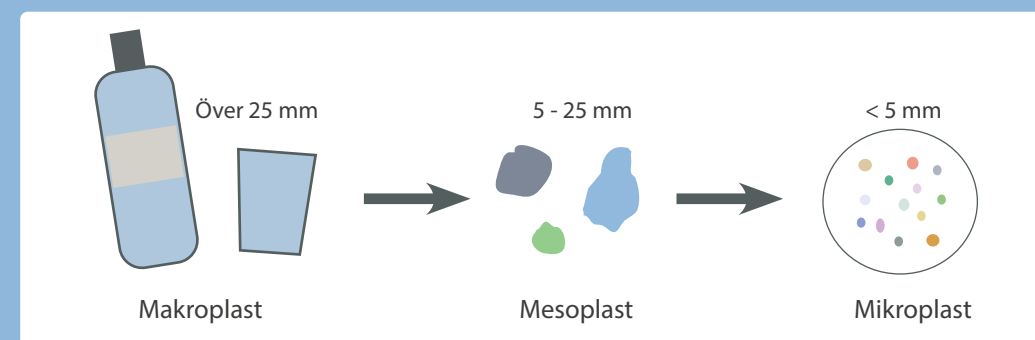

Illustration av olika storlekar av plast och dess olika namn.

Cirkulär ekonomi

I dag är vårt ekonomiska system till stor del uppbyggt på en linjär ekonomi där uttag av råvara så småningom resulterar i en produkt som sedan kasseras. I en cirkulär ekonomi ses istället ekonomin som en cirkel där produkter, material och resurser återanvänds och återvinns vilket minskar uttaget av ny råvara och uppkomsten av avfall och restprodukter. För att lyckas ställa om till en cirkulär ekonomi krävs smartare produktion och produktdesign samt mer hållbara konsumtionsmönster.

Kommunen har, genom internt samarbete och kravställning i upphandling, möjlighet att bidra till fler cirkulära lösningar. På så sätt bidrar kommunen till att minska behovet av nyproduktion, och i sin tur utvinning och produktion av kemiska ämnen. Det finns dock flera utmaningar med en cirkulär ekonomi där bland annat kemikalier är omdiskuterat. Hur uppmantrar vi en cirkulär affärsmodell utan att cirkulera farliga kemikalier? Vi vill exempelvis inte återanvända plastleksaker för barn som innehåller idag förbjudna ämnen? Det är viktigt att ha tydliga förhållningssätt till hur vi som kommun hanterar dessa frågor.

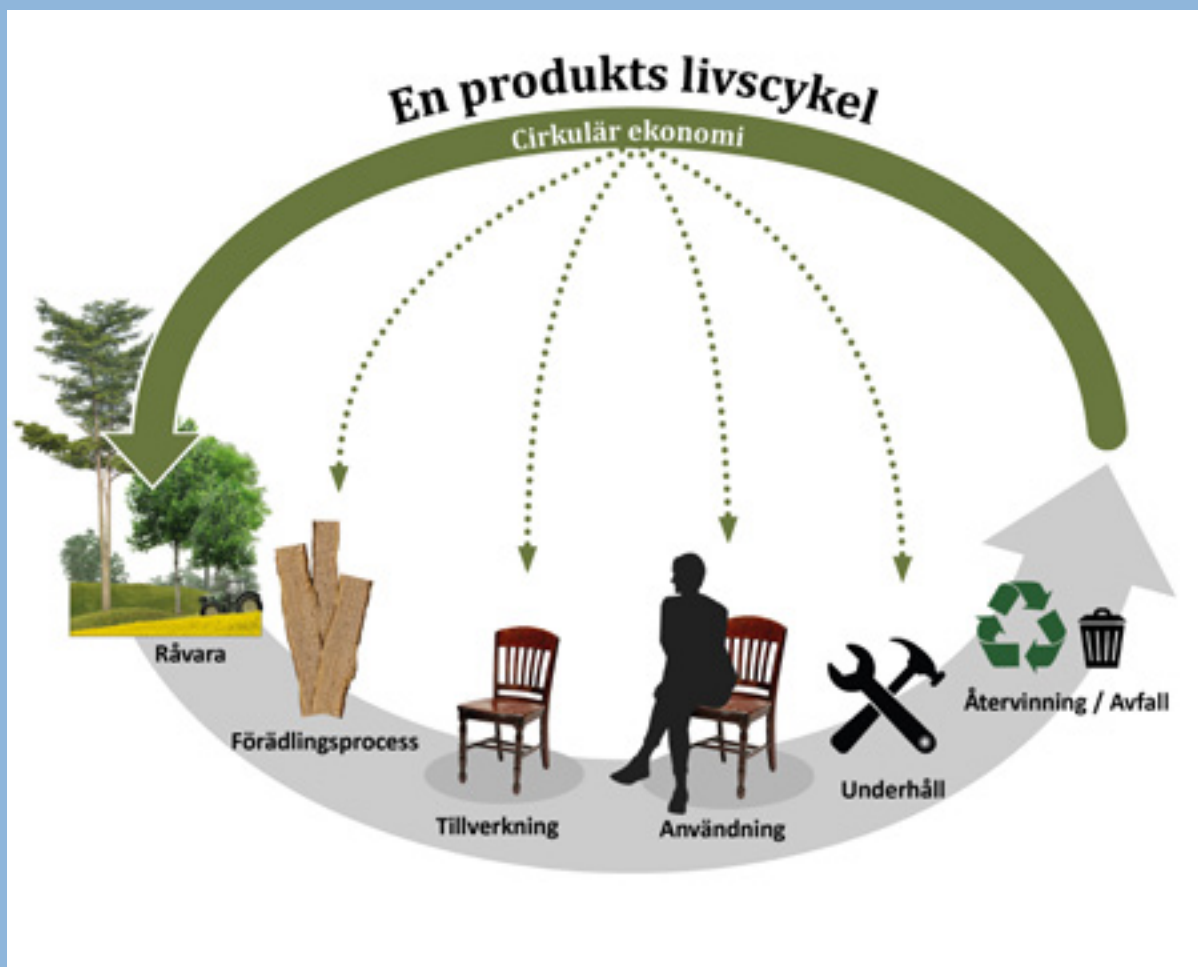

Illustration av en produkts livscykel enligt en cirkulär ekonomisk modell, från råvara, förädlingsprocess, tillverkning, användning, underhåll och återvinning/avfall.

Överblick gällande lagstiftning

Generell lagstiftning

Lagstiftningen kring kemikalier är omfattande både på nationell nivå och inom EU. Begränsningar av farliga ämnen uppdateras kontinuerligt men det är svårt för lagstiftningen att hinna med på grund av den kontinuerliga strömningen av nya kemiska ämnen på marknaden. Kommunen har därför en viktig roll i arbetet med att minska mängden farliga ämnen. Kommunen har både lagstöd att genomföra förändringar och ställa vissa krav och genom det miljöstrategiska arbetet kan vi ställa högre krav än vad lagen kräver. Här nedan presenteras ett urval av den viktigaste lagstiftningen vi har att förhålla oss till. För att läsa mer om applicerbar lagstiftning se bilaga 2.

Internationell lagstiftning

REACH-förordningen (EG) nr 1907/2006

Förordningen innehåller krav kring registrering, utvärdering, tillstånd och begränsningar av kemiska ämnen. Den tar även upp kraven på de som använder sig av kemikalier. Inom REACH finns det även definierat när en produkt kräver ett säkerhetsdatablad.

CLP-förordningen (EG) nr 1272/2008

Förkortningen CLP står för engelskans "Classification, Labelling and Packaging". Förordningen innehåller regler kring klassificering, märkning och förpackning av produkter med kemikalier för att släppa ut en produkt på den Europeiska marknaden.

Avfallshierarkin: EUs avfallsdirektiv (2008/98/EG)

Avfallshierarkin är en prioriteringsordning för hur medlemsländerna inom EU ska arbeta med avfall. Prioriteringsordningen innebär att man helst ska förebygga att avfall uppkommer, i andra hand återanvända det, i tredje hand materialåtervinna. Nummer 4, energiåtervinning och 5, deponering ska i största möjliga mån undvikas (se figur). Ordningen gäller under förutsättning att det är miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt.

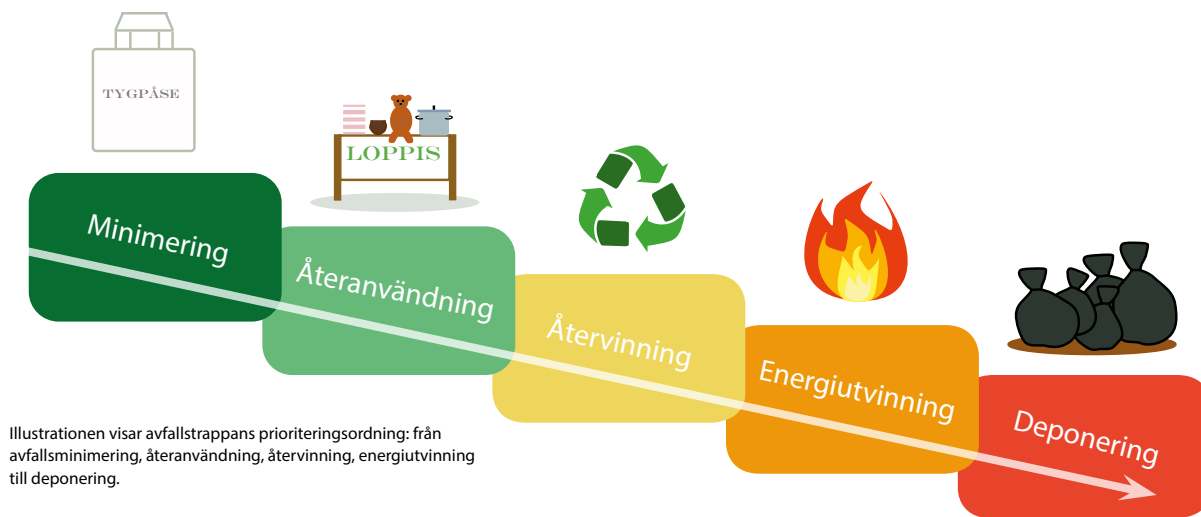
Säkerhetsdatablad

För de som använder kemikalier i sitt arbete behöver information om produkternas farliga egenskaper, risker och skyddsåtgärder finnas. Denna återfinns i ett så kallat säkerhetsdatablad (SDB).

Det finns en standard för hur ett säkerhetsdatablad ska se ut både gällande rubriksättningen och ordningsföljd, vilket är totalt 16 avsnitt. Bilaga II i REACH anger dessa rubriker samt ger en detaljerad beskrivning om krav på innehåll under varje rubrik. Informationen i ett SDB ska vara entydig gällande vilka faror som finns med produkten och inte vara motsägelsefull samt vara anpassad och specifik för produkten.

Bilden visar två olika varianter av säkerhetsdatablad. Säkerhetsdatablad kan se väldigt olika ut men innehåller alltid samma information.

Illustrationen visar avfallstrappans prioriteringsordning: från avfallsminimering, återanvändning, återvinning, energiutvinning till deponering.

Avfallshierarkin: EUs avfallsdirektiv (2008/98/EG) Avfallshierarkin är en prioriteringsordning för hur medlemsländerna inom EU ska arbeta med avfall. Prioriteringsordningen innebär att man helst ska förebygga att avfall uppkommer, i andra hand återanvända det, i tredje hand materialåtervinna. Nummer fyra, energiåtervinning och fem, deponering ska i största möjliga mån undvikas (se illustrationen ovan). Ordningen gäller under förutsättning att det är miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt.

Nationell lagstiftning

Miljöbalken

Kemikaliefrågan hanteras även i Miljöbalken. En av de viktigare delarna är kap 2 där kunskapskravet, försiktighetsprincipen och bästa möjliga teknik presenteras.

Kunskapsregeln understryker vikten av att i förväg klargöra konsekvenserna för miljön av ett visst handlande. Syftet med bestämmelsen är att kunskap skall gå före handling och att skador och olägenheter därmed ska kunna förebyggas. Den kunskap det handlar om är tillräcklig kunskap i varje enskilt fall, för att kunna avgöra hur åtgärden eller verksamheten påverkar eller riskerar att påverka människors hälsa eller miljön. Hur långt kunskapskravet sträcker sig varierar naturligtvis med verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning.

"Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet."

För kemikalieplanen innebär detta kunskapskrav att kommunen har ansvar för att veta vilka kemikalier som används inom kommunen och hur de kan påverka både miljö och hälsa.

Försiktighetsprincipen innebär att redan vid risk för skador och olägenheter finns skyldighet att vidta åtgärder som behövs för att negativa effekter på hälsa och miljö ska förebyggas, hindras eller motverkas. Skyldigheten gäller alltså inte bara konstaterade skador och olägenheter, utan även möjliga/sannolika/troliga skador och olägenheter.

Uttrycket bästa möjliga teknik omfattar både den teknologi som används, det sätt på vilket en anläggning konstruerats, utformas, byggs, underhålls, leds och drivs samt avvecklas och tas ur bruk. Tekniken måste, från teknisk och ekonomisk synpunkt, vara industriellt möjlig att använda inom branschen i fråga.

"Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de

*skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de **försiktighetsmått** i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas **bästa möjliga teknik**.*

Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön."

För kemikalieplanen innebär detta att redan vid en **misstanke** om att vid användandet av produkter/ämnen/blandningar innehållande kemikalier som kan påverka miljö och hälsa ska försiktighet och riskminimering åtas. Detsamma gäller för vilka krav på teknik som används både av oss inom kommunen och vilka krav vi ställer i upphandling.

Arbetsmiljölagstiftning

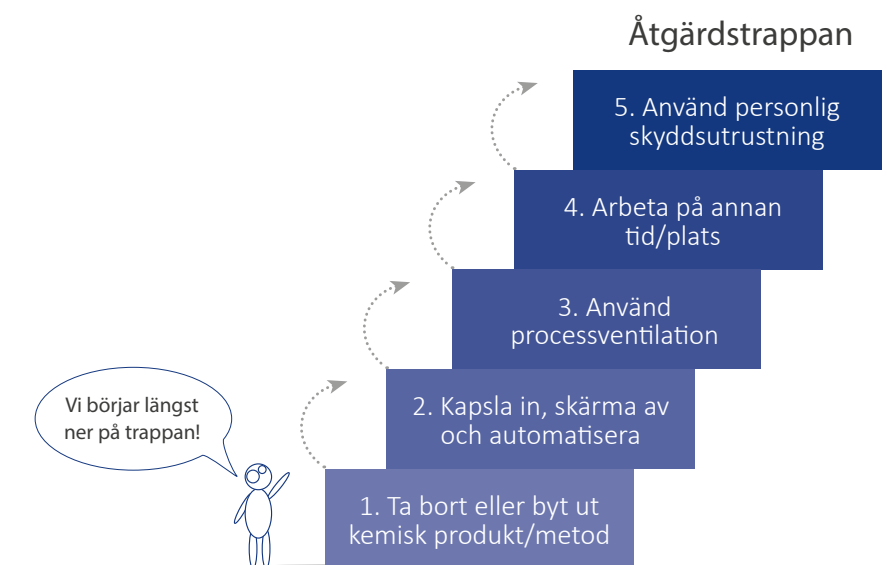
Kristianstad kommun har, precis som alla arbetsgivare, krav gällande rutiner för kontroll av en verksamhets kemiska risker ur ett arbetsmiljöperspektiv.

Riskbedömning av kemikalier är en del av arbetsmiljöansvaret och av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM). Kraven specificeras i Arbetsmiljöverkets föreskrifter Kemiska arbetsmiljörisker AFS 2014:43. Arbetsmiljöverket har även tagit fram en vägledning om kemiska arbetsmiljörisker

som stöd för tillämpning av föreskrifterna om kemiska arbetsmiljörisker.

Föreskrifterna om kemiska arbetsmiljörisker kan sammanfattas så här:

- **Undersökning och riskbedömning**
Arbetsgivaren ska göra en undersökning och riskbedömning för att avgöra vilka åtgärder som behövs för att arbetet ska vara säkert.
- **Åtgärdstrappan**
Åtgärder ska följa en prioritetsordning – en s.k. åtgärdstrappa, se bild nedan.
- **Hanterings- och skyddsinstruktioner**
Arbetsgivaren ska fastställa hanterings- och skyddsinstruktioner och andra rutiner så att arbetet kan utföras säkert.
- **Information**
Information ska lämnas och dokument finnas. Arbetstagarna ska få information om riskerna. Dokument om produkterna och riskbedömningen ska finnas tillgängliga för arbetstagarna.

Målområden efter kommunens ansvar

Fyra målområden för kemikalieplanen har arbetats fram där kommunen i sin roll har ett specifikt ansvar. Det är samma områden som presenteras under rubriken Kommunens roll, och i detta kapitel går vi in djupare på vad området innebär.

Krav vid upphandling och inköp

Upphandling och inköp klassas som ett av de mest effektiva miljöstrategiska verktygen som kommunen kan påverka med och använda sig av. Kommunens alla verksamheter berörs av upphandlingar och inköp och därigenom kan kommunen påverka marknadens utbud och efterfrågan.

Kemikaliekrav och redovisning av kemikalieinnehåll i upphandlingar ska leda till att mindre farliga kemiska ämnen handlas upp och till att höja medvetenheten kring varor och tjänsters miljöpåverkan.

Fritt från farliga kemiska ämnen

Det är svårt att ställa generella krav på frihet från farliga kemiska ämnen i varor och tjänster. Olika krav måste ställas beroende på vad som ska upphandlas. I vissa fall kan krav på att något ska vara fritt från utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ställas, i vissa fall är det mer lämpligt att ställa krav på att det ska vara fritt från ämnen på kandidatlistan och i andra kan det vara bättre att ange de H-fraser som inte får förekomma i det som ska handlas upp och köpas in.

När kommunen upphandlar varor där upphandlingsmyndigheten har hållbarhetskriterier, finns det möjlighet att använda dessa. Det finns tre olika nivåer av krav – bas, avancerad och spjutspets. Observera att det kan krävas marknadsundersökning innan spjutspetsnivån används som krav. Spjutspetsnivån kan också användas som tilläggskriterium. Vid upphandling av byggvaror kan

hållbarhetskriterier framtagna av exempelvis upphandlingsmyndigheten, Sunda Hus, Byggvarubedömningen och Basta användas.

Fritt från mikroplast

Vid upphandling av kosmetiska- och hygieniska produkter har kommunen möjlighet att ställa krav på att mikroplast inte ska förekomma. I vissa fall finns även lagkrav på att mikroplaster ej ska förekomma.

Fritt från antibakteriella ämnen

När kommunen upphandlar varor där antibakteriella ämnen inte är nödvändiga, kan krav ställas på att sådana inte förekommer. Antibakteriella ämnen kan finnas i exempelvis kläder, vitvaror eller hygienartiklar där de bidrar med att förhindra bakterietillväxt samt dålig lukt. Det är dock problematiskt när dessa ämnen kommer ut i våra vattendrag vid exempelvis tvätt av textilier.

Krav på tjänster och entreprenader

Kommunen har även möjlighet att ställa krav vid upphandling av tjänster och entreprenader som exempelvis städtjänster där produkter med kemikalier är en stor del av den tjänst som utförs. Kemikaliekrav kan då ställas på de produkter som används.

Krav på förebyggande av avfall, plast och engångsartiklar

Vid upphandling och inköp är det viktigt att förebygga att avfall uppkommer. Detta kan göras genom att minimera engångsartiklar och ställa krav på de engångsartiklar som kommunen behöver köpa in. Ifall förpackningar uppkommer vid inköp av en vara eller tjänst är det viktigt att ställa krav på anslutning till FTI – Förpackning och Tidningsinsamlingen. På så vis fås större kontroll av vilka förpackningar som förekommer på marknaden, ökad återvinning av förpackningarna samt bredare påverkan av producentansvaret gällande just förpackningar.

Bilden visar det ett gott exempel från det kommunala bolaget ABK och deras arbete mekaniska ogräsbekämpningsmaskin. Mekanisk ogräsbekämpning bekämpar ogräs genom uppräckning, jordtäckning eller avskärning vilket innebär att kemikaliska bekämpningsmedel inte behöver användas.

Användning av kemiska produkter i kommunens verksamheter

Inom kommunens verksamhet används och finns det kemikalier i stor utsträckning. Det gäller diskmedel, rengöringsmedel, färg, kritor, leksaker, byggmaterial och många fler varor. För att kunna påbörja arbetet med att ta bort och fasa ut farliga kemikalier krävs en inventering av de kemikalier som används, kunskapshöjande insatser och gemensamt systemstöd, förregistrering och riskbedömning.

Vid markanvändning används kemikalier i olika syften, exempelvis ogräsbekämpning på offentlig platsmark. Dessa kemikalier kan sedan sprida sig vidare till närliggande mark och vatten och påverka miljön samt påverka hälsan negativt för personalen som hanterar kemikalierna.

Byggnader har lång livslängd vilket innebär att rätt val av material i bygg- och renoveringsprocesser minskar riskerna för exponering av farliga kemiska ämnen. Av Boverkets byggregler framgår att material och byggprodukter som används i en byggnad, i sig eller genom sin behandling, inte ska påverka inomhusmiljön eller byggnadens närmiljö. Bygg- och anläggningsmaterial kan innehålla flera olika kemikalier som är farliga för hälsa och miljö. Byggmaterial som kan vara problematiska vid utsläpp är exempelvis granulat, konstgräs, fallskydd, tryckimpregnerat trä, isolering, plastgolv, fogmassa, zink- och kopparplåt. Här är det av extra stor vikt att kommunen är ett föredöme vid byggnation och ställer krav vid val av bygg- och anläggningsmaterial.

Emissioner från byggnadsmaterialet kan både påverka inomhusmiljön samt livslängden på produkten. Exempel på detta är att plastprodukter kan krympa eller bli spröda om de mjukgörande ämnena brutits ned. Som byggherre eller entreprenör måste kunskap om byggprodukternas innehåll finnas kring ämnen som kan avges till inomhusmiljö och närliggande miljö. Detta gäller både i bygg- och förvaltningsarbetet.

Tillsyn och kontroll

Enligt miljöbalken har miljö- och hälsoskydds nämnden tillsynsansvaret för skolor, förskolor, kök, avloppsverk, vattenverk samt de kommunala bolagen i Kristianstads kommun. Inom ramen för tillsyn sker kontroll för exempelvis kemikalier, avfall, städning, ventilation och hygien. Tillsynsarbetet är därför ett viktigt verktyg att använda sig av i arbetet med att minska de farliga ämnena i miljön. Genom både kontroll och uppföljning, men också genom informationsarbete. Tidigare år har hälsoskyddsinspektörerna arbetat med information angående bland annat kemikaliesmarta förskolor och avfallshantering.

Förutom kontroll genom tillsyn arbetar kommunen även med kontroll via arbetsmiljölagstiftning, gällande kommunen som arbetsgivare. Det är arbetsmiljöenheten, kommunens företagshälsovård, på uppdrag av kommunstyrelsen, som leder detta arbete.

Vid behov kan arbetsmiljöenheten kontaktas för stöd med att genomföra riskbedömningar gällande kemiska risker samt medicinska kontroller enligt lagstiftning, t ex vid arbete med allergiframkallande ämnen (hårdplaster).

Genom ökad samverkan mellan olika instanser inom kommunen minimeras olägenheter vid tillsyn/kontroll.

Barns exponering för farliga ämnen

I arbetet med att minska riskerna med farliga kemiska ämnen är barn särskilt viktiga. Det beror bland annat på att barns kroppar inte är färdigutvecklade och att störningar på utveckling av exempelvis nervsystem, fortplantningsorgan och immunsystem kan få stora negativa konsekvenser. Barn exponeras dessutom i större utsträckning för kemiska ämnen än vuxna på grund av att de andas, dricker och äter mer i förhållande till sin kroppsvikt. Små barn utforskar sin omgivning med munnen, har tunn och ömtålig hud och vistas nära golvet där de exponeras för kemiska ämnen bundna till damm. Detta

Bilden visar en lekplats med fokus på delar av det fallskydd gjort av gummigranulat, gummiastfalt. När fallskyddet slits smulas granulatet sönder och sprids genom dagvattensystemet ut till natur och vattendrag. Fallskydd gjorda av gummigranulat är en av källorna till spridning av mikroplaster.

gör att de är en riskgrupp för påverkan från kemikalier och att det i deras miljö är extra viktigt att minimera risken för farliga ämnen. Både EU och kemikalieinspektionen har uttryckt vikten av att fokusera på en säker miljö för barn.

Kristianstads kommun har ett 50-tal kommunala förskolor för barn mellan 1 och 5 år och över 30 kommunala grundskolor för barn 6-15 år. Det är Kristianstads kommuns ansvar att se till att miljön dessa barn och ungdomar vistas i är säker genom att minska mängden farliga kemikalier. Många av dessa förskolor arbetar redan med att kemikaliebanta enligt de kommunala riktlinjer som tagits fram.

Sedan januari 2020 är Barnkonventionen svensk lag vilket innebär att kommunen ska beakta barns perspektiv och rättigheter vid beslut. Vid fysisk planering behöver kommunen ha en samsyn kring hur vi bygger miljöer för barn och vilka konsekvenser miljöerna som vi skapar

har. Flertalet medarbetare har utbildats i barnkonsekvensanalyser vilket är ett verktyg som kan användas för att utvärdera den fysiska planeringens konsekvenser. Detta kan exempelvis appliceras i diskussioner om konstgräs och fallskydd där kommunen i nuläget inte har en samsyn på grund av komplexiteten i frågan.

Bilden visar ett annat gått exempel från det kommunala bolaget ABK och deras arbete med kemikaliefri ogräsbekämpning. Ogräsbekämpning med vattenånga. Vattenången dödar ogräs och ohyra utan användning av kemiska ämnen.

Åtgärdsstrategi

För att nå de nationella miljö kvalitetsmålen och målen inom Agenda 2030 krävs omfattande åtgärder och förändringar i många delar av samhället. På den lokala nivån har vi som kommun stora möjligheter att påverka, bland annat genom vår roll som tillsynsmyndighet, planerare, inköpare, ägare och förvaltare av mark och fastigheter.

Totalt finns det 20 åtgärder. Åtgärderna är uppdelad efter de fyra målområdena:

- Krav vid upphandling och inköp: 6 åtgärder
- Användning av kemiska produkter i kommunens verksamheter: 8 åtgärder
- Tillsyn och kontroll: 3 åtgärder
- Barns exponering för farliga ämnen: 3 åtgärder

Åtgärdernas tidsram

Åtgärderna är antingen specifika för ett år, årligen återkommande eller sträcker sig över flera år uppdelade i olika etapper. Tidsramen för åtgärdsstrategin sträcker sig 2022 och 2026.

Ansvariga för åtgärderna och budget

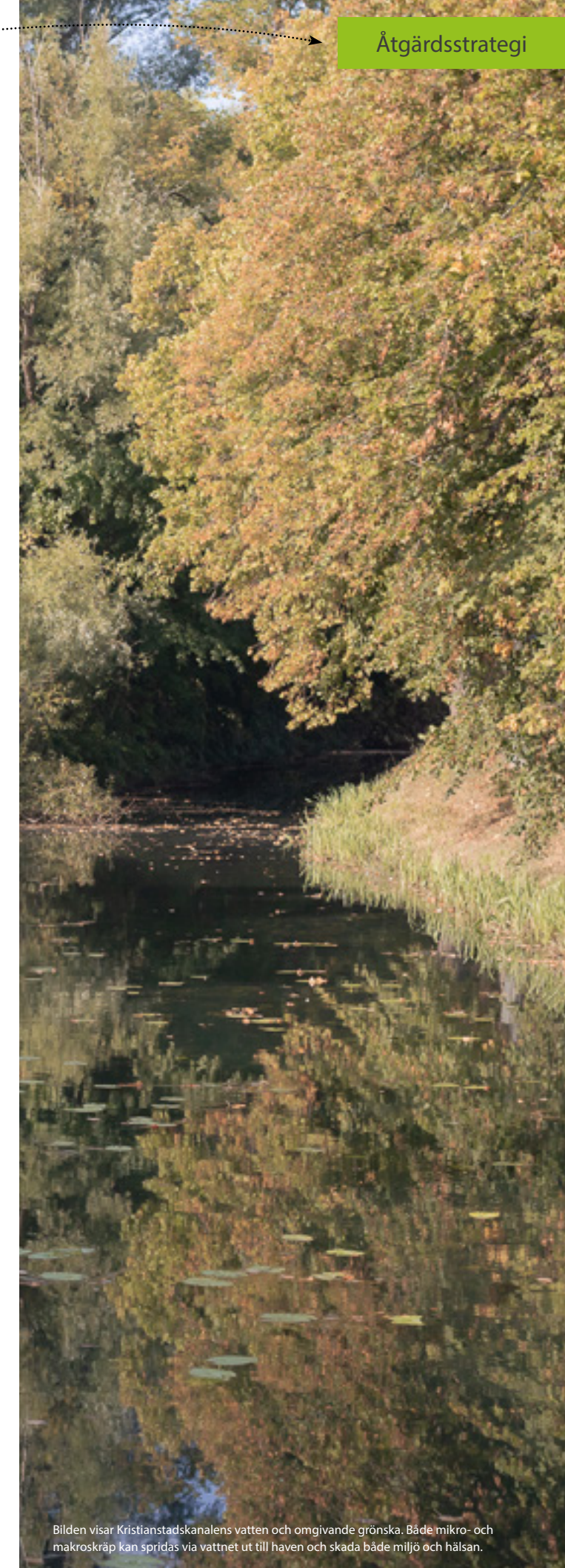
Nämnderna är ansvariga för att åtgärderna genomförs och att uppskattad budget är tillskriven åtgärderna.

Beräkning av arbetstimmar har gjorts utifrån schablonvärdet 100 h = 10 % av en heltidstjänst. Åtgärderna planeras in i befintlig budgetram.

Effekt eller konsekvenser?

Effekten av genomförandet av åtgärderna finns beskrivet för respektive åtgärd, likaså om åtgärderna *inte* genomförs. Detta har vi valt att kalla för *konsekvenser av "business as usual"* och beskriver ett utgångsläge som inte bidrar till en hållbar utveckling.

Här börjar en ny del: Åtgärdsstrategin

Bilden visar Kristianstadskanalens vatten och omgivande grönska. Både mikro- och makroskräp kan spridas via vattnet ut till haven och skada både miljö och hälsan.

Målområden		Åtgärd	Tidsplan	Ansvarig		Kostnad/Vinst	Effekt	Konsekvenser av "business as usual"
Krav vid upphandling och inköp	1	Utreda och införskaffa stödsystem för att kunna identifiera utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen. a) Utför en marknadsanalys över vilka stödsystem som finns för att identifiera utfasningsämnen innan inköp. b) Beroende på marknadsanalysens resultat, införskaffa ett stödsystem eller framtagande av eget stödsystem.	a) 2022 b) 2023	Kommunstyrelsen		a) Kostnad är arbetstiden för att utföra marknadsanalysen, vilket uppskattas till 60 h. Även inköp av system alternativt framtagande av eget system (kan sannolikt få extern stödfinansiering om det finns behov av att ta fram ett). b) Beroende på resultatet av a) uppskattas arbetstiden upp till 200 h. Vinst att minska dubbelarbete.	a) Bättre kunskap om marknadens utbud av stödsystem och kommunens behov. b) Underlätta vid inköp och val av nya produkter. Kommunen undviker inköp av utfasningsämnen.	Risk för att utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen köps in okontrollerat, vilket kan ge negativa konsekvenser för hälsa och miljö. Kommunen har bristande insyn och är inte uppdaterad om förändringar utifrån lagkrav, rekommendationer och marknadens utbud.
	2	Vid större upphandlingar med varor eller tjänster som omfattar kemikalier och/eller produkter av plast ska särskild marknadsanalys omfattande miljökrav genomföras innan förfrågningsunderlaget annonseras. Urval görs årligen efter prioriteringslista vid årsskiftet.	Årligen 2022-2026	Kommunstyrelsen		Kostnad beräknas till 40 arbetstimmar.	Genom marknadsanalys påverkar kommunen förändringsarbete på marknaden, kan föregå med gott exempel och får de bästa alternativen som finns på marknaden. Kemikaliekrav och redovisning av kemikalieinnehåll i upphandlingar leder till att mindre farliga kemiska ämnen handlas upp. Det höjer även medvetenheten kring varor och tjänsters miljöpåverkan i kommunens verksamheter.	Kommunen hänger inte med i marknadens utveckling och upphandlingarna kan bli både kostnadsdrivande och inte nå upp till den politiska viljeriktningen med en hög hållbarhetsambition.
	3	Vid större upphandlingar ska referensgrupp tillsättas med representanter från samtliga förvaltningar som berörs av upphandlingen. Upphandlingslista med årsplan delas internt för att öka deltagande i upphandlingar kommunövergripande.	Årligen 2022-2026	Kommunstyrelsen		Kostnad är arbetstid som läggs på medlemmarna i referensgruppens arbete. Vinsten är att dubbelarbete undviks och avtalsefterlevnad sker. Denna åtgärd räknas gå plus/minus noll.	Fler förvaltningar kan ta del av samma upphandling och nettolista samt påverka upphandlingen. Detta leder till ökad medvetenhet och avtalsefterlevnad.	Dubbelarbete och bristande transparens samt kunskapsluckor.
	4	Inköpsanvisningar av varor och tjänster med information gällande miljö/kemikalier/plast ska lämnas efter varje upphandling. Även prioriteringar av kemikalier och plast ska beskrivas i inköpsanvisningarna.	Årligen 2022-2026	Kommunstyrelsen		Kostnad är arbetstid som upphandlingsenheten lägger på anvisningar. Vinsten är att avtalsefterlevnad sker. Denna åtgärd räknas gå plus/minus noll.	Bättre avtalsefterlevnad och att varor/ tjänster utanför avtal inte köps in. Användning av utfasnings- och riskprioriteringsämnen minimeras. Förenklade rutiner/prioriteringar vid inköp.	Risk för avtalsbrott och att lagkrav inte efterföljs. Risk för okunskap kring vad avtalet innebär. Arbetsmiljörisker vid användning av fel produkter. Negativa miljökonsekvenser.

Målområden		Åtgärd	Tidsplan	Ansvarig		Kostnad/Vinst	Effekt	Konsekvenser av "business as usual"
Krav vid upphandling och inköp	5	<p>Plast- och kemikaliekraav ska inkluderas i riktlinjer för direktupphandlingar.</p> <p>a) Uppdatera riktlinjer för direktupphandlingar, komplettera mallen för direktupphandlingar enligt plast- och kemikaliekraav.</p> <p>b) Utbilda berörd personal som arbetar med direktupphandlingar.</p>	<p>a) 2023</p> <p>b) 2024-2026</p>	<p>Samtliga nämnder</p> <p>Kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar</p>		<p>Kostnaden uppskattas till den arbetstid att uppdatera riktlinjer 50 h. Åtgärden kan innebära förändrade kostnader för inköp.</p>	<p>Stora volymer av kemikalier och plast inkluderas i kravställningar. Användning av ämnen från utfasningslistan minimeras. Minskning av engångsartiklar. Ökad kunskap.</p>	<p>Kommunen missar miljö-/kemikalie-/plastkraav i stora volymer av inköp då direktupphandlingar står för en stor andel av kommunens inköp. Risk för att lagkraav och politisk viljeriktning inte efterföljs.</p>
	6	<p>Vid upphandling och inköp ska material/produkter som avger mikroplaster undvikas.</p> <p>a) Marknadsanalys kring mikroplaster kopplat till arbetskläder, dubbdäck samt rengöringsartiklar.</p> <p>b) Framtagande/komplettering av riktlinjer för inköp av arbetskläder, dubbdäck och rengöringsartiklar gällande mikroplaster.</p>	<p>a) 2025</p> <p>b) 2026</p>	<p>Samtliga nämnder</p>		<p>Åtgärden kan innebära ökade kostnader för alternativa varor vid inköp.</p>	<p>Spridning och effekter av mikroplast minskar vilket är en stor miljöförbättring.</p>	<p>Spridning av mikroplast fortsätter vilket är ett stort hot mot alla ekosystem som t ex med vatten och djur. Mikroplastpartiklarna fungerar även som små magneter som drar till sig miljögifter som anrikas i näringskedjorna.</p>

Målområden		Åtgärd	Tidsplan	Ansvarig		Kostnad/Vinst	Effekt	Konsekvenser av "business as usual"
Användning av kemiska produkter i kommunens verksamheter	7	Gemensamt digitalt systemstöd för registrering och riskbedömning av kommunens kemiska produkter. a) Kartläggning av vilka digitala system som finns idag och behovet hos kommunens verksamheter gällande riskbedömning och uppdatering av säkerhetsdatablad. b) Införskaffa gemensamt digitalt system och utbildning av personal som ska hantera systemet.	a) 2023 b) 2023 - 2024, när a) är genomförd	a) Kommunstyrelsen och Miljö- och hälsoskyddsnämnden b) Samtliga nämnder		Kostnaden beräknas till: a) Arbetstid för kartläggning 40 h b) Införskaffande av gemensamt system 100 h. Utbildning av personal 1 h per personal. Kemikalier som är godkända och riskbedömda hos annan verksamhet samt säkerhetsdatablad finns tillgängligt.	Uppdaterad information om användningsområden och förenklad riskbedömning för produkter som kommunen använder. Ökad trygghet för personalen samt minskat dubbelarbete. Alla kommunala verksamheter som hanterar kemiska produkter har aktuella kemikalieförteckningar (lagkrav). I de fall det hanteras utfasningsämnen och/eller prioriterade riskminskningsämnen används finns utfasningsplaner eller handlingsplaner för dessa ämnen.	Risk för avtalsbrott och att lagkrav inte efterföljs. Arbetsmiljörisker vid användning av fel produkter och felhantering. Utfasningsämnen och riskprioriteringsämnen används utan insyn och kontroll. Risk bristande insyn och kunskap i kommunens kemikalieanvändning. Negativa miljö- och hälsokonsekvenser.
	8	E-utbildning om kemikalier och plaster inom kommunens verksamheter. a) Skapa en webb-baserad utbildning. b) Utvalda anställda inom berörda områden ska genomföra utbildningen.	a) 2024 b) Årligen 2025-2026	a) Miljö- och hälsoskyddsnämnden b) Samtliga nämnder		a) Arbetstid för framtagande av utbildning, 80 arbetstimmar. b) 30 minuters utbildning per anställd i kommunen.	Ökad kunskap om riskerna och säker hantering/användning av kemikalier samt plast. Minskad risk för olägenheter för hälsa och miljö. Bättre arbetsmiljö och effekter på livsstil.	Kemikalier används, doseras och förvaras fel vilket kan leda till olägenheter för hälsa och miljö. Fel typer av plast används inom verksamheterna. Fortsatta höga kostnader för engångsartiklar.
	9	Vid introduktion av nyanställda medarbetare ska verksamhetsspecifik information ges om kemikalier, dess risker och säker användning. a) Framtagande av generellt material för introduktion av nyanställda. b) Framtagande och användande av verksamhetsspecifik information till nyanställda.	Årligen 2022-2026	a) Miljö- och hälsoskyddsnämnden b) Samtliga nämnder		a) Arbetstid för att ta fram generellt informationsmaterial uppskattas till 30 h. b) Arbetstid för att ta fram verksamhetsspecifikt informationsmaterial uppskattas till 15 h.	Ökad kunskap om kemikalierna i vår närmiljö på arbetet. Minskad risk för olägenheter för hälsa och miljö. Bättre arbetsmiljö.	Kemikalier används, doseras och förvaras fel kan leda till olägenheter för hälsa och miljö.
	10	Kommunövergripande inventering och riskbedömning av kemikalier i kommunal verksamhet. a) Framtagande av kommunövergripande riskbedömnings- och inventeringsmall. b) Inventering och uppföljning genomförs för kemikalier i kommunala verksamheter enligt framtagna mallar.	a) 2024 b) 2026	a) Miljö- och hälsoskyddsnämnden b) Samtliga nämnder		a) Arbetstid 40 h b) Uppskattad arbetstid i snitt 40 h/nämnd	Ökad insyn i kemikaliehanteringen. Samsyn och kunskapsspridning. Miljöbalkens allmänna hänsynsregler där kommunens ansvar som verksamhetsutövare uppfylls. Genom inventering och riskbedömning se till så att negativ påverkan på människors hälsa och miljö minimeras, minskad miljöpåverkan, god kunskap finns samt bra produktval.	Fortsatt ökad risk för dubbelarbete då varje verksamhet har en egen version av riskbedömningen av verksamhetens kemikalieanvändning. Risk att lagkrav ej uppfylls och att olägenhet för hälsa och miljö uppkommer.

Målområden	Åtgärd	Tidsplan	Ansvarig	Kostnad/Vinst	Effekt	Konsekvenser av "business as usual"	
Användning av kemiska produkter i kommunens verksamheter	11	Utvärdering och uppdatering av kommunens ambitionsnivå gällande renovering och nybyggnation, som i nuläget utgår från Miljöbyggnad silver - utan certifiering. a) Utvärdera samtliga byggnationer två år tillbaka, utifrån Miljöbyggnad silver, och undersöka hur många av de totala byggnationerna som uppnådde miljöbyggnad silvers krav. b) Uppdatering av ambitionsnivå för byggnation efter markansanalys av olika certifieringssystem och nivåer.	a) 2024 b) 2025, när a) är genomförd	Tekniska nämnden	a) arbetstid 80 h b) arbetstid 120 h	Bättre insyn i kommunens byggnationer och vilken ambitionsnivå som kommunen strävar efter samt dess måluppfyllelse. På sikt kan åtgärden leda till mindre exponering av farliga kemikalier och bättre ställda miljökrav vid renovering och nybyggnation. Kommunen är ett föredöme för andra verksamheter och privatpersoner. Stärker kommunens varumärke att vara en miljövänlig kommun.	Bristande samsyn med risk för att bygga in farliga material för hälsa och miljö. Olika ambitionsnivåer och kommunen går miste om det långsiktiga perspektivet för hållbart byggande.
	12	Integrera ett långsiktigt kemikalie- och plastperspektiv i kriterier för materialval i hållbar samhällsbyggnad gällande områdena: planering, byggnation, användning/förvaltning och avveckling. a) Utför nulägesanalys om kemikalier och plast i materialval i samhällsbyggnadsprocessen. b) Identifiera kriterier som ska integreras i samhällsbyggnadsprocessen utifrån nulägesanalys. c) Årlig utvärdering och uppföljning av användandet av kriterierna.	a och b) 2023-2024 c) Årligen 2025-2026	Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar. Byggnadsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Tekniska nämnden	a och b) Arbetstid för framtagande av nulägesanalys 300 h c) 30 h/år	Bättre insyn och kunskap kring kemikalier och plast i samhällsbyggnadsprocessen. Kommunen tar ett helhetsgrepp, som är kommunövergripande, och får en bättre samsyn kring ambitionsnivåer för kemikalier och plast i samhällsbyggnadsprocessen. Byggnader har lång livslängd vilket innebär att rätt val av material i bygg- och renoveringsprocesser minskar riskerna för exponering av farliga kemiska ämnen. Bra planering ger bättre och mer hälsosamma miljöer för dem som ska vistas i lokalerna.	Att farliga kemiska ämnen för hälsa och miljö byggs in i kommunens lokaler vid nybyggnation och renovering. Olika ambitionsnivåer och kommunen går miste om det långsiktiga perspektivet för hållbar samhällsbyggnad.

Målområden	Åtgärd	Tidsplan	Ansvarig			Kostnad/Vinst	Effekt	Konsekvenser av "business as usual"	
Användning av kemiska produkter i kommunens verksamheter	13	Fasa ut användning av kemisk ogräsbekämpning och öka användning av mekanisk ogräsbekämpning och vattenånga på kommunalägd mark. Kemisk bekämpning av invasiva arter kan undantas kravet, men ska motiveras. Även vid bekämpning av skadedjur ska andra än kemiska bekämpningsmetoder prioriteras. a) Dialogmöte med representanter från berörda förvaltningar med goda exempel på mekanisk bekämpning och nulägesanalys över hur andra kommuner arbetar. b) Skapa en omställningsplan för hur kommunen ska ställa om till alternativa metoder för bekämpning. c) Implementera omställningsplanen för en kemikaliefri ogräsbekämpning.	a) 2024 b) 2025 c) 2026	Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Kommunstyrelsen, Tekniska förvaltningen Miljö- och hälsoskyddsnämnden är sammankallande.			Omställning av arbetsredskap och metoder kan innebära ökade investeringskostnader. Mekanisk bekämpning kan innebära högre arbetskostnader då intensiteten av bekämpning kan vara högre än vid kemisk bekämpning.	Minskad användning av farliga kemikalier i kommunens verksamheter. Kommunen är ett föredöme för andra verksamheter och privatpersoner. Stärker kommunens varumärke att vara en miljövänlig och hälsosam kommun.	Fortsatt ökad tillförsel av farliga kemikalier till naturen. Användning av farliga kemikalier vilket kan leda till olägenheter för hälsa och miljö. Fortsatt negativ arbetsmiljöpåverkan för medarbetare som hanterar den kemiska bekämpningen. Negativt för kommunens varumärke som miljövänlig kommun.
	14	Projekt med fokus på att minska uppkomst av engångsartiklar i kommunala verksamheter. a) Kartläggning av vilka engångsartiklar som köps in och vad de används till. b) Minimering av engångsartiklar och omställning till mer hållbara lösningar.	a) 2023 b) 2024	Samtliga nämnder Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar.			Kostnader: a) Arbetstid 120 h b) Arbetstid 80 h Vinster: Minskade avfallsabonnemangskostnader med minskade volymer avfall. Minska inköpspriset på sikt.	Ökad kunskap kring avfallsminimering, minskat antal engångsartiklar och på så sätt riskera att föroreningar och mikroplaster hamnar i vatten och miljö.	Fortsatta höga kostnader för engångsartiklar. Fortsatt hög omsättning av engångsartiklar som hamnar i brännbart och genererar höga avfallsabonnemangskostnader för kommunen.

Målområden		Åtgärd	Tidsplan	Ansvarig			Kostnad/Vinst	Effekt	Konsekvenser av "business as usual"
Tillsyn och kontroll	15	Ta fram rutin för att få ett ökat samarbete mellan miljöinspektörer och byggnadsinspektörer gällande olägenhet som upptäcks vid tillsynsbesök.	2025	Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Byggnadsnämnden			Kostnad är arbetstid för att ta fram och implementera rutin, 30 h. Vinst är besparing av dubbelarbete.	Ökad samordning, insyn och kommunikation kring hantering av olägenheter som upptäcks vid tillsyn. Snabbare handläggning av olägenhetsärenden som upptäcks vid tillsyn.	Bristande insyn och dåliga rutiner medför dubbelarbete och att farliga kemikalier/nedskräpning skapar olägenhet för miljön och hälsan.
	16	Ta fram rutin för att få en bättre kommunikation och samsyn mellan AME och miljötillsyn gällande olägenhet som upptäcks vid arbetsplatsbesök.	2022-2023	Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Kommunstyrelsen			Arbetstid på att ta fram rutin uppskattas till 40 h.	Ökad samordning, insyn och kommunikation kring hantering av olägenheter som upptäcks vid arbetsplatsbesök. Snabbare handläggning av olägenhetsärenden som upptäcks vid arbetsplatsbesök.	Att verksamheterna inte upplever att det finns en samsyn i kommunen och ifrågasätter våra förbättrings- och åtgärdsförslag. Kan innebära dubbelarbete och olägenheter för miljö och hälsa.
	17	Fördjupad tillsyn med särskilt fokus på kemikalier i externa verksamheter. Uppdatering av checklistor inom kemikalieområdet.	2024-2025	Miljö- och hälsoskyddsnämnden			Arbetstid 15 h för förberedande arbete inför tillsyn. Självfinansierat via tillsynsavgift, den tematiska tillsynen ingår i ordinarie tillsyn.	Ökad efterlevnad av kemikalielagstiftning och ökad kunskap inom verksamheterna.	Risk för att lagkrav inte efterföljs. Risk för kunskapskravet inte efterlevs. Arbetsmiljörisker vid felaktig användning av produkter. Negativa miljö- och hälsokonsekvenser.

Målområden	Åtgärd	Tidsplan	Ansvarig		Kostnad/Vinst	Effekt	Konsekvenser av "business as usual"
Barns exponering för farliga ämnen	18 Samtliga förskolor ska genomföra en årlig inventering och utfasning av farliga kemikalier. För att säkerställa att riktlinjer och krav i kemikaliesmarta förskolor nivå 1, respektive nivå 2 uppnås över tid. Kemikaliesmarta förskolor utgår från styrdokumentet Handlingsplan för kemikaliesmarta förskolor.	Årligen 2022-2026 2023 Nivå 1 uppnått 2025 Nivå 2 uppnått	Barn- och utbildningsnämnden		År 1 och 2) arbetstid för inventering 60 h totalt. År 3 och framåt) åtgärden kan innebära ökade inköpspriser.	Vi minimerar riskerna att barn blir utsatta för farliga kemikalier i sin skolmiljö. Kunskapshöjande åtgärd och bättre egenkontroll.	Olika kunskapsnivåer på olika förskolor. Ingen samsyn på hur Kristianstad kommuns kommunala förskolor ska arbeta med kemikalier. Om allt arbete är frivilligt finns det risk att farliga ämnen cirkulerar i kommunens förskolor. Kommunen har enligt barnkonventionen ett särskilt ansvar för att alla barns skolmiljö ska ha samma höga standard, här räknas också exponering för kemikalier in.
	19 Gällande fallskydd för barn (konstgräs eller gummi, så kallad gummiastfalt) och material för tillgänglighet ska marknadsundersökningar genomföras och dialog ska aktivt hållas med marknaden. a) Kommunen ska bjuda in till dialogmöte och informationsträff med intressenter och föredragshållare. b) Riktlinjer för anläggande och skötsel av konstgräsplaner och andra syntetiska beläggningar och material tas fram.	a) 2023 b) 2025	Kommunstyrelsen , Tekniska nämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Byggnadsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden Kommunstyrelsen är sammankallande.		a) Arbetstid: marknadsundersökning 120 h b) Arbetstid dialogmöten och informationsträff: 30 h	Åtgärden genomförs kontinuerligt för att följa marknadens snabba utveckling inom området samt se till att kommunen ligger i framkant och erbjuda säkra lösningar. Fallskyddslösningarna som uppfyller tillgänglighetskraven samtidigt som miljö- och hälsorisker minimeras.	Användning av farliga kemikalier och plaster vilket kan leda till olägenheter för hälsa och miljö, målgruppen barn är speciellt utsatt för negativ exponering. Kan innebära farliga konsekvenser för målgruppens hälsa i framtiden. Negativt för kommunens varumärke som miljövänlig kommun.
	20 I all fysisk planering där materialval, tillgänglighet och fallskydd ingår och som berör barn ska barnkonsekvensanalyser utföras.	Årligen 2022-2026	Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Barn- och utbildningsnämnden samt Byggnadsnämnden Kommunstyrelsen är sammankallande.		Arbetstid för genomförande av barnkonsekvensanalys uppskattas till 20 h per objekt.	Hänsyn tas till barnkonventionen och minskar risken för olägenheter för hälsa och miljö. Lagkrav efterlevs. Kommunen är ett föredöme för andra verksamheter och privatpersoner. Stärker kommunens varumärke att vara en miljö- och hälsovänlig kommun.	Användning av farliga kemikalier och plaster i den fysiska planeringen fortsätter medföra olägenheter för hälsa och miljö. Målgruppen barn är speciellt utsatt för negativ exponering. Kan innebära farliga konsekvenser för målgruppens hälsa i framtiden. Negativt för kommunens varumärke som miljö- och hälsovänlig kommun.

Uppföljning och kommunikation

Uppföljning av kemikalieplanens åtgärder är en viktig faktor för att kemikalieplansarbetet ska nås. Genom uppföljningen skapas ett incitament för att genomföra åtgärderna, kontroll för hur arbetet fortgår samt om åtgärderna är genomförbara inom befintlig budget eller om ytterligare resurser behöver sättas in.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett övergripande ansvar för att en årlig uppföljning av åtgärderna sammanställs i samband med kommunens bokslut. Nämnderna ansvarar för att planera in och följa upp utpekade åtgärder och återkoppla detta till kommunstyrelsen. Rutiner och riktlinjer för uppföljningsarbetet arbetas in i kommunens riktlinjer för bokslutsarbetet.

Revidering av kemikalieplanens åtgärdsstrategi ska ske under 2026.

Planering i budget till uppföljning i delårsrapport och årsredovisning

Kemikalieplanens åtgärdsarbete följer kommunens årshjul och dess styrprocess som syftar till att få en bättre koppling mellan budget, delårsrapport och bokslut. Ur nämndernas synvinkel bör ett budgetbeslut fattas tidigt på året så att de får en rimlig tid att utarbeta sina internbudgetar och fördela resurser till kemikalieplanens åtgärdsarbete. Resurserfördelningen kan vara ett tydliggörande av ansvar inom verksamheten för att genomföra åtgärderna som nämnden ansvarar för.

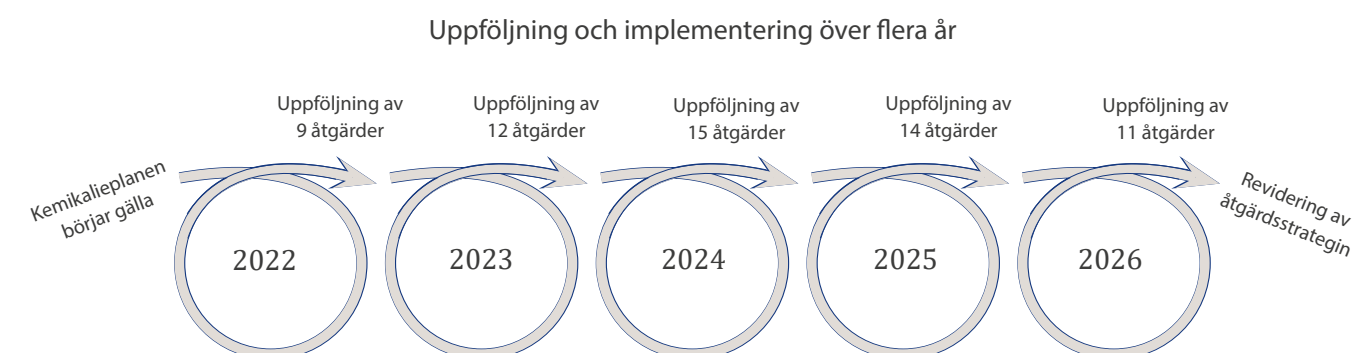
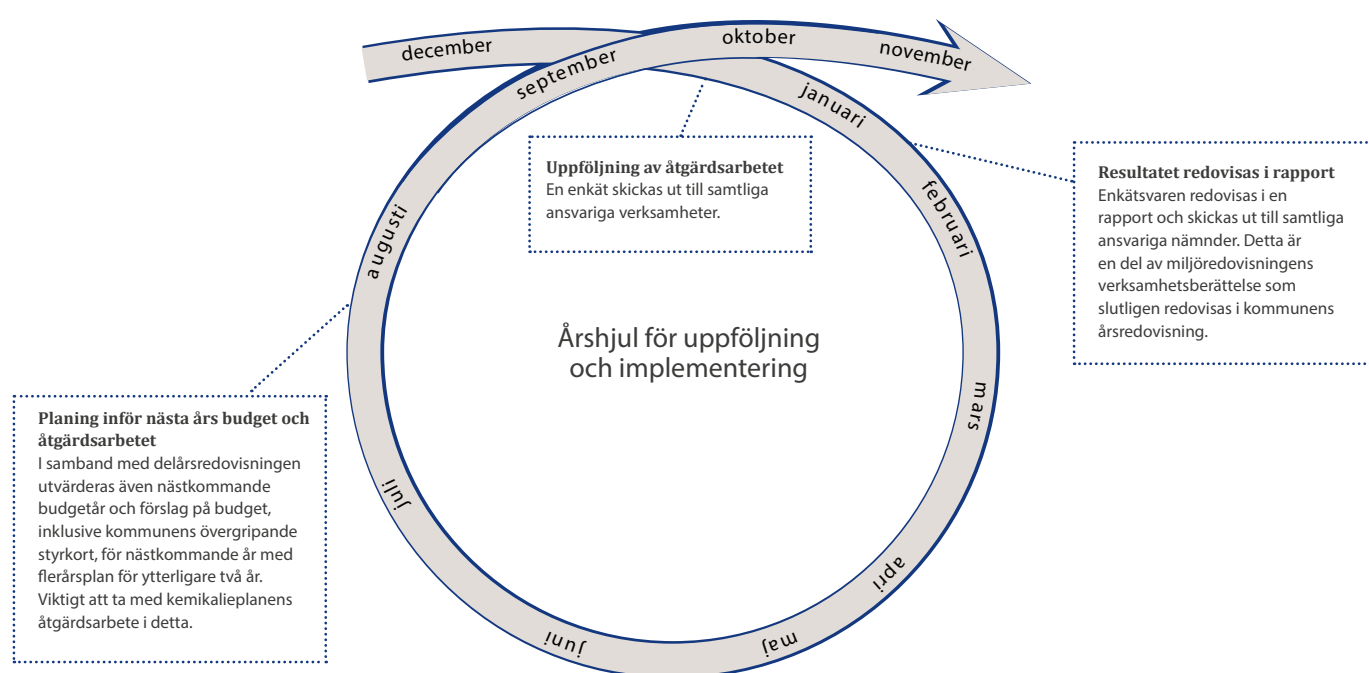
Det övergripande årshjulet för åtgärdsarbetet med generella tidsramar illustreras nedan.

Kommunikation är viktigt för åtgärdernas genomförande

Det är viktigt att kommunicera ut resultatet av kemikalieplanens åtgärdsarbete, både internt och externt. Detta görs internt genom att en sammanställning av uppföljningsresultaten årligen tas fram och kommuniceras ut till nämnder, bolagsstyrelser och tjänstepersoner via interna kanaler.

Externt ska kemikalieplanen som helhet presenteras på kommunens hemsida tillsammans med uppföljningsresultaten för respektive år. Det är viktigt att kunna hänvisa intresserade medborgare, föreningsliv med flera till uppdaterad information och ge dem möjlighet att följa arbetet med kemikalier i kommunen.

I de åtgärder där kommunikation är en viktig del av själva åtgärden ska även denna information vara lättillgänglig för allmänheten via kommunens hemsida.

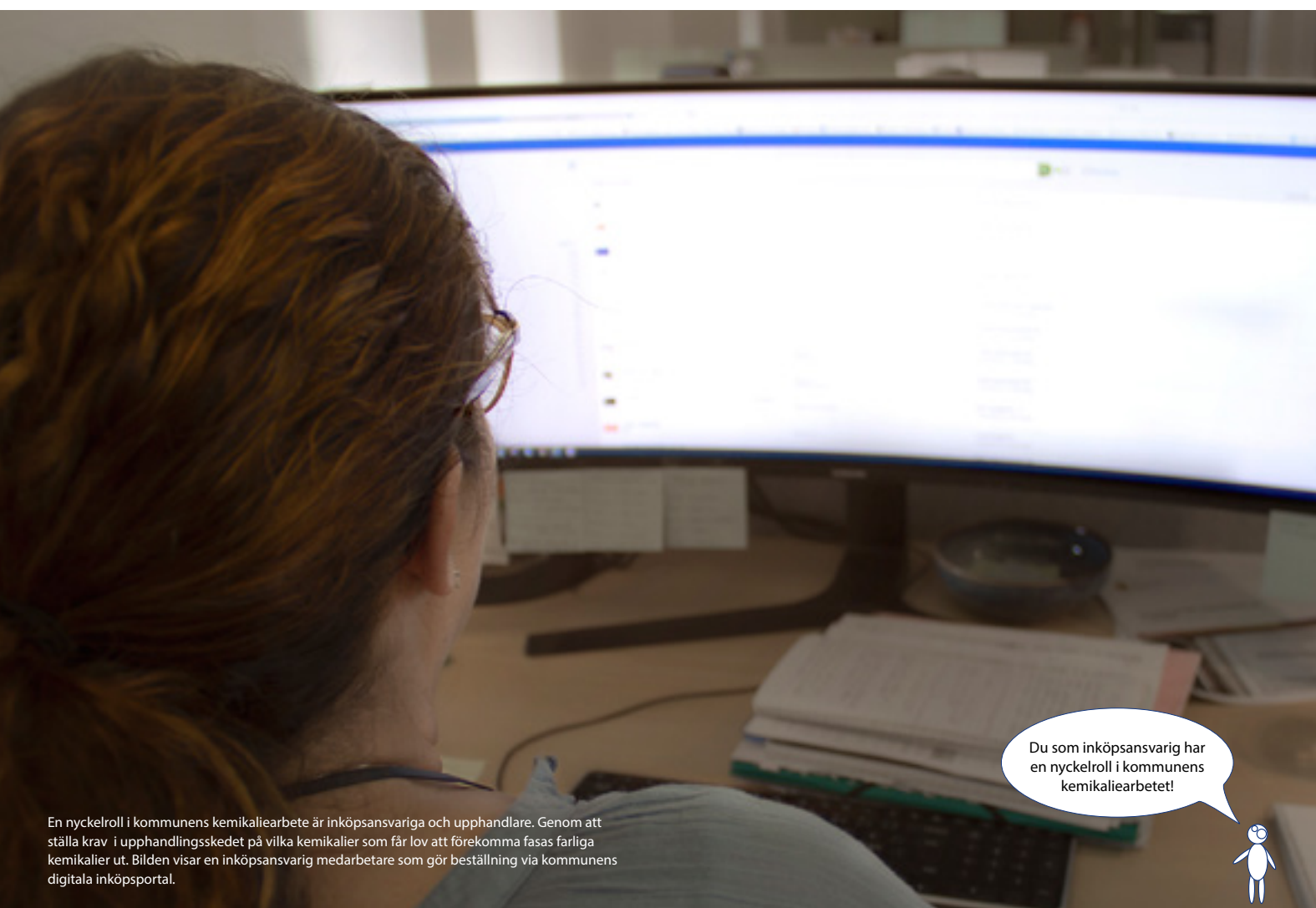

I de kommande tre tabellerna visualiseras åtgärderna på två olika perspektiv:

- Åtgärder fördelat per år
- Åtgärder per ansvarig nämnd

I tabellen som visar åtgärder (åtgärdsnummer) fördelat per år visualiseras inom kemikalieplanens tidsram. För att åtgärderna inte ska bli betungande för respektive nämnd är de jämt fördelade över åren då kemikalieplanen är gällande. Åtgärder är årligen återkommande, sträcker sig över flera år eller ska genomföras under ett år. Åtgärderna i tabellerna är benämnda med åtgärdsnumret i enlighet med åtgärdsstrategin.

I tabellerna, som visar åtgärder per ansvarig nämnd, visas antalet åtgärder för hela kemikalieplanens tidsram per ansvarig. Samtliga nämnder är ansvariga för genomförandet av kemikalieplanens olika åtgärder. Fördelning av åtgärderna är anpassade efter ansvariga nämnders ansvarsområden inom kommunen. Det som vi kan se är att samtliga ansvariga nämnder har vissa åtgärder gemensamt exempelvis upphandling och inköp.

En nyckelroll i kommunens kemikaliearbete är inköpsansvariga och upphandlare. Genom att ställa krav i upphandlingskedet på vilka kemikalier som får lov att förekomma farliga kemikalier ut. Bilden visar en inköpsansvarig medarbetare som gör beställning via kommunens digitala inköpsportal.

Du som inköpsansvarig har en nyckelroll i kommunens kemikaliearbetet!

	Åtgärder (åtgärdsnummer) fördelat per år				
	2022	2023	2024	2025	2026
Upphandling och inköp	1	1			
	2	2	2	2	2
	3	3	3	3	3
	4	4	4	4	4
		5	5	5	5
				6	6
Användning	7	7	7		
			8	8	8
	9	9	9	9	9
			10		10
			11	11	
		12	12	12	12
			13	13	13
		14	14		
Tillsyn och kontroll				15	
	16				
			17	17	
Barns exponering	18	18	18	18	18
		19		19	
	20	20	20	20	20
Totalt:	9 åtgärder	12 åtgärder	15 åtgärder	15 åtgärder	12 åtgärder

Åtgärder (åtgärdsnummer) per ansvarig nämnd													
	Kommunstyrelsen	Arbete och välfärdsnämnden	Barn- och utbildningsnämnden	Byggnadsnämnden	Kultur- och fritidsnämnden	Miljö- och hälsoskyddsnämnden		Omsorgsnämnden	Räddningsnämnden	Tekniska nämnden	Valnämnden	Östra Skånes Hjälpmedelsnämnd	Överförmyndarnämnden
Upphandling och inköp	1												
	2												
	3												
	4												
	5	5	5	5	5	5		5	5	5	5	5	5
	6	6	6	6	6	6		6	6	6	6	6	6
Användning	7	7	7	7	7	7		7	7	7	7	7	7
		8	8	8	8	8		8	8	8	8	8	8
	9	9	9	9	9	9		9	9	9	9	9	9
	10	10	10	10	10	10		10	10	10	10	10	10
										11			
	12			12		12				12			
	13					13				13			
	14	14	14	14	14	14		14	14	14	14	14	14
Tillsyn och kontroll				15		15							
	17					16							
						17							
Barns exponering			18										
	19		19	19	19	19				19			
	20		20	20						20			
Totalt	15 åtgärder	7 åtgärder	10 åtgärder	11 åtgärder	8 åtgärder	13 åtgärder		7 åtgärder	7 åtgärder	12 åtgärder	7 åtgärder	7 åtgärder	7 åtgärder

I även utåt sett fina grönsaker kan kemikalier smyga sig in och orsaka risker för vår hälsa. Bild på en skål fylld med grönsaker med en flaska kemikalier nedstucken.

Bilaga 1 – Ordlista

- **Additiv** – Tillsattsämne
- **Agenda 2030** – en global agenda med 17 mål för hur länderna ska jobba för hållbar utveckling (social, ekonomisk och miljömässig) fram till 2030.
- **Antibakteriella ämnen** – ämnen som hindrar förökning eller dödar exempelvis bakterier och svamp. Det kan till exempel vara antibiotika eller desinfektionsmedel.
- **Avfallshierarki** – Visar i vilken ordning olika metoder ska användas för att hantera avfall. Undvika, förebygga, återanvända, energiutvinna och sist deponera.
- **Barnkonsekvensanalys** – En analys som görs som underlag för att fatta beslut i frågor som på något sätt rör barn.
- **Barnkonventionen** – FN:s konvention om barnets rättigheter.
- **Biologiskt nedbrytbar** - ett material som kan brytas ner i en biologisk process.
- **Cirkulär ekonomi** – En ekonomisk modell där resurser cirkulerar i ett kretslopp.
- **Direktupphandling** – En upphandling vars värde understiger gränsvärdet för att täckas av *Lagen om offentlig upphandling* på 615 312 kronor
- **Emissioner** – utsläpp
- **Fallskydd** – används i detta dokument för material som används för att minska risk för skador vid fall i miljöer för barn.
- **FTI** – Förpacknings- och tidningsinsamlingen är ett privat bolag som är ansvarigt för återvinning och insamling av förpackningar och tidningar.
- **Fysisk planering** – den verksamhet som avgör hur mark och vatten ska användas.
- **Förfrågningsunderlag** – beskrivning och krav kring det som anbudena ska innehålla.
- **Försiktighetsprincipen** – innebär att så fort det finns en potentiell risk för miljö eller hälsa ska försiktighet appliceras, även om risken inte kunnat säkerställas.
- **Generationsmålet** – Det övergripande målet i de svenska miljömålen kring samhällsomställningen som krävs för att kunna lämna över ett hållbart samhälle till kommande generationer.
- **Granulat** – ett ämne som används som råvara i exempelvis plastindustrin samt i konstgräs.
- **Gummiasfalt** – fallunderlag gjort på plast
- **H-fraser** – standard för faroklasser för kemikalier som utgör en del av ett globalt system för registrering av kemikalier.
- **Hållbarhetskriterier** – kriterier för att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.
- **Inköpsanvisningar** – Information till beställare vid nytecknande eller förnyat avtal.
- **Invasiva arter** – en art som introducerats i ett, för arten, nytt område som sprider sig fort och som skadar ekosystem och hotar den biologiska mångfalden.
- **Kandidatlistan** – En lista med över 200 särskilt farliga ämnen och ingår i den europeiska kemikalielagstiftningen, Reach.
- **Kemikaliesmarta förskolor** – en handlingsplan som tagits fram i kommunen och innehåller information om hur förskolor kan minska mängden kemiska ämnen som barn har i sin närmiljö.
- **Kemisk ogräsbekämpning** – användning av kemiska så som växtskyddsmedel för att döda ogräs.
- **Kommunövergripande** – kommunens samtliga förvaltningar.
- **Konstgräs** – Underlag som används bland annat på fotbollsplaner och lekmiljöer. Består av syntetiska fibrer som och granulat, ofta är baserat på plast.
- **Linjär ekonomi** – en ekonomisk modell som utgår från tillverkning, användning och kassering av produkter.
- **Marknadsanalys** – en analys som görs kring hur marknaden ser ut i nuläget för att kunna ställa rimliga krav i upphandlingar.
- **Mekanisk ogräsbekämpning** – metod som genom uppryckning, jordtäckning eller avskärning dödar ogräs.
- **Mikroplast** - plastpartiklar som är mindre än 5 millimeter.
- **Miljöbalken** – svensk balk med lagstiftning inom miljöområdet.
- **Miljöbyggnad** – ett svenskt system för miljöcertifiering av byggnader från Sweden Green Building Council.
- **Miljö kvalitetsmål** – Sveriges miljömålssystem som innehåller ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt ett antal etappmål.
- **Myndighetsutövare** - Enligt förvaltningslagens 3 § (ÅFL 1971:290), "utövning av befogenhet att för enskild bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande."
- **Offentlig platsmark** – allmänna vägar, gator, vägar, torg, parker och andra platser som visas som allmän plats i detaljplan.
- **Plast** – ämne som består av en eller flera polymerer tillsammans med tillsatser.
- **Polymer** – en kemisk förening med långa kedjor.
- **Prioriterade riskminskningsämnen** – ämnen med något mindre allvarliga risker för hälsa och miljö jämfört med den lägre prioriteringsgraden i PRIO.
- **Riskbedömning** – en bedömning kring risken för ohälsa, olycksfall eller annan risk för hälsa eller miljö som identifierats i verksamheten samt hur allvarliga dessa är.
- **Samhällsbyggnadsprocess** – processen från idé till färdig byggnation.
- **Säkerhetsdatablad** – ett datablad med information om den kemiska produkten/ämnet/blandningen som innehåller 16 avsnitt och ska finnas tillgängligt för konsumenten.
- **Upphandlingsmyndigheten** – En statlig myndighet med uppgift att arbeta för en rättssäker, effektiv och hållbar offentlig upphandling.
- **Utfasningsämne** – de ämnen med de allvarligaste riskerna för hälsa och miljö som ska prioriteras att bytas ut eller undvikas.

Bilaga 2 – Fördjupning lagstiftning

Denna bilaga innehåller ett urval av mer lagstiftning kopplat till kemikalieområdet. Observera att lagtexterna är inhämtade 2020 och kan komma att revideras.

Nationell lagstiftning

Miljöbalken kap 14.

6 § Den som sprider ett bekämpningsmedel ska

1. göra det på ett sådant sätt att människors hälsa inte skadas eller människor vållas annan olägenhet och så att miljöpåverkan blir så liten som möjligt, och

2. vidta åtgärder för att motverka att medlet sprids utanför det avsedda spridningsområdet. Lag (2016:781).

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor i frågor som avses i 2 kap. 2-4 §§,

2. föreskrifter som behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt om krav på tillstånd eller godkännande för hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara,

3. föreskrifter om särskilda villkor som behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt för hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara,

4. föreskrifter om förbud som är av särskild betydelse från hälso- eller miljöskyddssynpunkt mot hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara,

5. föreskrifter om krav på anmälan innan ett bekämpningsmedel saluhålls eller används,

6. föreskrifter om sådana undantag från förbudet i 7 § första stycket att sprida bekämpningsmedel från luftfartyg som det finns synnerliga skäl för,

7. föreskrifter om införsel, överlåtelse och förbränning av bränsle, handel med bränsle samt bränsles egenskaper och kvalitet som behövs för att motverka utsläpp i luften av ämnen som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön,

8. föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor,

9. föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om att på marknaden släppa ut, tillhandahålla eller ta i drift utrustning som är avsedd för hantering av kemiska produkter eller biotekniska organismer, och

10. föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om kontroll av utrustning som är avsedd för spridning av bekämpningsmedel.

Föreskrifter om varor enligt första stycket 1, 2, 3, 4 eller 8 får meddelas endast i fråga om varor som på grund av sitt innehåll av en kemisk produkt eller på grund av att de har behandlats med en kemisk produkt kan befaras medföra skada på människor eller miljön eller andra intressen som skyddas genom denna balk.

Regeringen får överlåta åt en kommun att meddela sådana föreskrifter som avses i första stycket 7. Lag (2016:781).

10 § Kemiska produkter som yrkesmässigt tillverkas i eller förs in till Sverige ska registreras i ett produktregister enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Registret ska föras av den myndighet som regeringen bestämmer. Lag (2016:781).

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för

1. den som tillverkar, för in till Sverige eller på marknaden släpper ut en kemisk produkt eller bioteknisk organism att genom märkning eller på annat sätt tillhandahålla den information om produkten eller organismen som behövs till skydd för människors hälsa eller miljön, och

2. den som yrkesmässigt hanterar, för in till eller för ut från Sverige en kemisk produkt eller bioteknisk organism att till den myndighet som regeringen bestämmer lämna de uppgifter som behövs för att bedöma de hälso- eller miljörisker som är förknippade med produkten eller organismen och dess hantering, införsel eller utförsel. Lag (2016:781).

PBL - Plan- och Bygglagen (2010:900)

I PBL finns riktlinjer för hur farligt avfall från rivning ska hanteras.

6 § Byggherren ska se till att det finns en plan för kontrollen av en bygg- eller rivningsåtgärd som avses i 3 § (kontrollplan) med uppgifter om

1. vilka kontroller som ska göras och vad kontrollerna ska avse,

2. vem som ska göra kontrollerna,

3. vilka anmälningar som ska göras till byggnadsnämnden,

4. vilka arbetsplatsbesök som byggnadsnämnden bör göra och när besöken bör ske,

5. vilket farligt avfall som rivningsåtgärder kan ge upphov till, och

6. hur farligt avfall och annat avfall ska tas om hand.

En kontrollansvarig ska

1. biträda byggherren med att upprätta förslag till den kontrollplan som krävs enligt 6 § och, i fråga om rivningsåtgärder, biträda vid inventeringen av farligt avfall och annat avfall,

19 § Vid det tekniska samrådet ska man gå igenom

1. arbetets planering och organisation,

2. byggherrens förslag till kontrollplan och de handlingar i övrigt som byggherren har gett in,

3. hur förekomsten av tänkbart farligt avfall har inventerats, om samrådet avser en rivningsåtgärd,

För kemikalieplanen innebär detta att vi i första hand ska arbeta förebyggande med användningen av kemikalier och plast genom planering av inköp/upphandling. I andra hand hur vi kan återanvända det vi använt och i tredje hand hur materialet i sig kan återvinnas. Vi ska sträva efter att inte behöva använda steg 4 eller 5 i så stor mån det är möjligt.

EU-lagstiftning

Leksaksdirektivet (EG) 2009/48

Leksaksdirektivet ger riktlinjer kring farliga ämnen i leksaker (material riktat mot barn). Detta gäller cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska ämnen över klassificeringsgränsen i åtkomliga delar av leksaken. Det innehåller även ett förbud mot 55 allergiframkallande doftämnen samt gränsvärden för hur mycket av 19 olika ämnen som får läcka ur leksaken. Dessa regler är hårdare för material riktat just mot barn, jämförelsevis med material riktat mot vuxna.

RoHS-direktivet Direktiv 2011/65/EU

RoHS (Restriction of the use of certain Hazardous Substances in electrical and electronic equipment) innehåller riktlinjer för att ersätta och begränsa kemiska ämnen, exempelvis bly och kadmium, i elektronisk och elektrisk utrustning för att minska riskerna för hälsa och miljö.

Förpackningsdirektivet Direktiv 94/62/EG

Ny förordning (2018:1462) från 1 januari 2019

Direktivet innehåller regler som reglerar tungmetaller i förpackningar och förpackningsavfall. Summan av kadmium, kvicksilver, bly och sexvärt krom måste vara lägre än vissa halter och det ska gå att åtkräva bevis på detta från leverantören.

POPs-förordningen

Förkortningen POP står för Persistent Organic Pollutants vilka är särskilt farliga för hälsa och miljö. Förordningen reglerar organiska föreningarna med lång livstid i både varor och kemiska produkter, exempelvis kortkedjiga kloroparaffiner i plastleksaker. Vid import av leksaker producerade utanför EU kan detta vara viktigt att vara uppmärksam på.

Förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter

Den första lagstiftningen som reglerar mikroplaster generellt. Den berör än så länge endast plastartiklar i kosmetiska produkter.

1 § /Träder i kraft I:2018-07-01/ Denna förordning innehåller särskilda bestämmelser om förbud mot eller andra restriktioner för hantering av

1. tvåkomponentsepoxi som innehåller bisfenol A eller bisfenol A-diglycidyleter,
2. kadmium,
- 3. plastpartiklar i kosmetiska produkter,**
4. klorerade lösningsmedel,
5. kvicksilver,
6. kadmium och kvicksilver i batterier,
7. tungmetaller i förpackningar,
8. ammunition som innehåller bly,
9. rengöringsmedel som innehåller fosfater, och
10. vissa andra hälso- eller miljöfarliga kemiska produkter och varor.

Förordningen gäller inte kemiska produkter och biotekniska organismer som omfattas av livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter eller läkemedelslagen (2015:315). Förordning (2018:55).

För mer information

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Miljöstrateg Selina Malik

044- 13 54 02

selina.malik@kristianstad.se

Kemikalieplan 2022-2026

Antagen av KF

2022-03-08

**Kristianstads
kommun**

www.kristianstad.se | kommun@kristianstad.se